

Προτάσεις ΟΕΕ για την αναχαίτιση των ανατιμήσεων

Οι τελευταίοι 20 μήνες χαρακτηρίζονται από αβεβαιότητες και προκλήσεις, εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης. Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις οικονομίες ήταν αξιοσημείωτες, οδηγώντας σε ύφεση. Οι κυβερνήσεις θέλοντας να προστατεύσουν και να στηρίξουν τους πολίτες τους, υποχρεώθηκαν να προβούν σε αλλαγές των πολιτικών τους προτεραιοτήτων.

Η επιβολή περιοριστικών μέτρων στην κίνηση (lockdown) ήταν αναγκαία, με απώτερο σκοπό την προστασία των πολιτών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την οικονομική δυσπραγία και ακόμα και την χρεοκοπία πολλών επιχειρήσεων. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι Κυβερνήσεις ορθά προχώρησαν σε επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, με παρεμβάσεις στη χώρα μας που αγγίζουν τα 42 δισ. ευρώ.

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις, μαζί με τις υγειονομικές εξελίξεις και την επιτάχυνση του εμβολιασμού, έφεραν να πρώτα σημάδια ανάκαμψης των οικονομιών. Μάλιστα, οι προβλέψεις για την πορεία της ελληνικής οικονομίας κρίνονται άκρως ενθαρρυντικές, με στόχο την κάλυψη του χαμένου εδάφους το πρώτο εξάμηνο του 2022.

Παρόλα αυτά, η αναμενόμενη οικονομική ανάπτυξη φαίνεται να επισκιάζεται από την αύξηση του πληθωρισμού και των τιμών στο καλάθι του καταναλωτή.

Μάλιστα, η αύξηση του πληθωρισμού έχει αρχίσει και κάνει εμφανή τα πρώτα της σημάδια και στην ελληνική οικονομία (διαμορφώθηκε στο 3,4% τον Οκτώβριο), πλησιάζοντας το μέσο όρο της ευρωζώνης, όπου διαμορφώθηκε σε επίπεδα ρεκόρ 13 ετών (4,1%). Βέβαια, η ραγδαία αύξηση του πληθωρισμού δεν είναι φαινόμενο μόνο των χωρών της ευρωζώνης αλλά παγκόσμιο, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τις ΗΠΑ όπου ο πληθωρισμός τρέχει με ρυθμούς άνω του 5%.

Αναμφίβολα, οι λόγοι που έχουν οδηγήσει σε αυτό το φαινόμενο είναι ένα σύμπλεγμα οικονομικών πολιτικών αλλά και γεωστρατηγικών. Μάλιστα, ο πληθωρισμός μπορεί να είναι παροδικός αλλά και σίγουρα πιο επίμονος σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις.

Η κυριότερη αιτία του πληθωρισμού φαίνεται να είναι η ανισορροπία που έχει προκληθεί στη ζήτηση και προσφορά αγαθών. Η άρση των περιορισμών είχε ως αποτέλεσμα την ταχύτερη αύξηση της κατανάλωσης, ειδικότερα μάλιστα

από τη στιγμή όπου τα φυσικά και νομικά πρόσωπα αποταμίευσαν περισσότερο κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Όμως, η παραγωγή δεν έχει καταφέρει να φθάσει στα επιθυμητά επίπεδα, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να καλύψει τη ζήτηση και ο πληθωρισμός αυξάνει. Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι η εφοδιαστική αλυσίδα διακόπηκε απότομα, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται ελλείψεις προϊόντων αλλά και αυξήσεις του κόστους μεταφοράς. Επιπροσθέτως και οι κλάδοι που είχανε τις μεγαλύτερες απώλειες κατά τη διάρκεια της πανδημίας (τουρισμός, και εστίαση), επανέρχονται σταδιακά στα επίπεδα προ κορωνοϊού.

Ένας άλλος λόγος αύξησης του πληθωρισμού, είναι η επεκτατική νομισματική πολιτική που ακολουθήθηκε από τις κεντρικές τράπεζες, με στόχο την παροχή ρευστότητας στις αγορές. Τα τελευταία χρόνια, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση και οι συνέπειες της πανδημίας στη συνέχεια, οι κεντρικές τράπεζες τύπωσαν νέο χρήμα το οποίο διοχέτευσαν στην οικονομία μέσω της αγοράς κρατικών ομολόγων με μηδενικά ή ακόμη και αρνητικά επιτόκια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της κατανάλωσης και ιδιαίτερα σε μία περίοδο όπου η προσφορά ήταν ιδιαίτερος μειωμένη.

Τέλος, ειδική μνεία χρήζει ο ενεργειακός κλάδος, αφού η κυριότερη αιτία των αυξήσεων του πληθωρισμού έρχεται από την πλευρά των ανατιμήσεων στις τιμές της ενέργειας. Βέβαια, αυτές οι ανατιμήσεις δεν έχουν πραγματοποιηθεί μόνο εξαιτίας του υψηλού κόστους μεταφοράς, των υψηλών τιμών άνθρακα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ή της αδυναμίας αποθήκευσης της ενέργειας. Η αύξηση των τιμών στα εμπορεύματα ενέργειας προκλήθηκε κυρίως εξαιτίας της αυξανόμενης ζήτησης, σε αναντιστοιχία με την προσφορά. Αυτή η αναντιστοιχία είχε ως αποτέλεσμα να μειωθούν ραγδαία τα αποθέματα ενέργειας στην Ευρώπη. Εξίσου, σημαντικός παράγοντας είναι οι δραστικές αλλαγές στο ενεργειακό σύστημα και η μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές.

Όμως, ο κύριος λόγος είναι γεωστρατηγικός και συνδέεται τόσο με τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ – Κίνας, όσο και από τις βλέψεις του κύριου προμηθευτή της Ευρώπης με Φυσικό Αέριο, της Ρωσίας. Ειδικότερα, η έλλειψη φυσικού αερίου, που έχει ως αποτέλεσμα τις ανατιμήσεις στην ενέργεια, οφείλεται στην αδυναμία της ηγεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταλήξει σε μακροπρόθεσμες συμφωνίες αγορές φυσικού αερίου με τον κύριο προμηθευτή της, την Ρωσία. Το Κρεμλίνο, γνωρίζοντας την κυρίαρχη θέση που κατέχει στην ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας, προσπαθεί να ασκήσει πιέσεις, περιορίζοντας τις ποσότητες φυσικού αερίου.

Συνοψίζοντας, ορθά η κυβέρνηση προχώρησε σε δημοσιονομικές παρεμβάσεις για την τόνωση της οικονομίας. Παρεμβάσεις αναγκαίες και επιτακτικές που στήριξαν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η άρση των περιορισμών συνοδεύτηκε με αύξηση της κατανάλωσης που δημιούργησε πληθωριστικές πιέσεις. Κατά κύριο λόγο όμως ο πληθωρισμός είναι εισαγόμενος, και προκαλείται από τη διεθνή αύξηση των τιμών στις πρώτες ύλες, τις μεταφορές και την ενέργεια. Ειδικότερα, θα πρέπει να προφυλάξει τους οικονομικά ασθενέστερους που αναμένεται να πληγούν περισσότερο από τις αυξήσεις στις τιμές καθώς και τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, όπου η ενέργεια αποτελεί καθοριστικό συντελεστή κόστους. Μάλιστα σε μία περίοδο παρατεταμένης αβεβαιότητας, αφού οι προκλήσεις από την πανδημία δεν έχουν εξαφανισθεί και είναι άμεσα συνδεδεμένες με το υγειονομικό σκέλος.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δείξει ομοψυχία και ενότητα απέναντι στο νέο κύμα των ανατιμήσεων. Οι τιμές διεθνώς αυξάνονται κυρίως λόγω των προβλημάτων που δημιούργησε η πανδημία στην εφοδιαστική αλυσίδα αλλά και της αυξημένης ζήτησης. Οι αυξήσεις στο καλάθι του καταναλωτή φαίνονται ότι δεν θα είναι τόσο παροδικές όσο αναμέναμε. Για το λόγο αυτό απαιτείται κοινή προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Χρειαζόμαστε μια εργαλειοθήκη ευρωπαϊκής πολιτικής για τον συντονισμό των εθνικών αντιδράσεων για την άμεση αντίδραση στις δραματικές αυξήσεις τιμών. Ειδικότερα σήμερα όπου οι ευρωπαϊκές οικονομίες έχουν αρχίσει και ανακάμπτουν εντυπωσιακά.

Το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος προτείνει 12 άμεσες παρεμβάσεις με στόχο την ανακούφιση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Προτάσεις που έχουν ως στόχο την ομαλή λειτουργία της ελληνικής οικονομίας.

- Αύξηση της επιδότησης του ρεύματος ανά μεγαβατώρα στη χονδρεμπορική, με δημοσιονομικό κόστος άνω των 500 εκατ. ευρώ.
- Αύξηση του επιδόματος θέρμανσης για το επόμενο εξάμηνο και διεύρυνση των δικαιούχων μέσω των εισοδηματικών κριτηρίων. Κόστος 250 εκατ. ευρώ.
- Κατάθεση Προτάσεων και επιδότηση νέων έργων με στόχο την αποθήκευση της ενέργειας και ειδικότερα του Φυσικού Αερίου. Η αποθήκευση του Φυσικού Αερίου θα μπορέσει να αποτελέσει ένα πολυεργαλείο για την ελληνική οικονομία.
- Μείωση κατά 50% για το επόμενο εξάμηνο του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα και τον καφέ και επαναξιολόγησή του στο τέλος του διαστήματος.

- Την άμεση μείωση του ΦΠΑ από το 24% στο 20% και για όσα προϊόντα είναι ήδη στο 13% να φτάσουν στο 6%.
- Την άμεση ενεργοποίηση νέου κύκλου «εξοικονομώ», με στόχο την ενεργειακή αναβάθμιση των νοικοκυριών αλλά και επέκταση του προγράμματος σε ΜμΕ.
- Την άμεση κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος, σε μία προσπάθεια ενίσχυσης του εισοδήματος των ελεύθερων επαγγελματιών.
- Παράταση των προγραμμάτων Γέφυρα 1 και Γέφυρα 2 για το πρώτο εξάμηνο του 2022.
- Δημιουργία ενός προγράμματος αντίστοιχου με την κάλυψη των παγίων δαπανών, με στόχο την αποπληρωμή των ενεργειακών τιμολογίων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που θα έρθουν αντιμέτωπες με τις ανατιμήσεις.
- Κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης.
- Περαιτέρω μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 2%.
- Περαιτέρω αύξηση του κατώτατου μισθού (πέρα της νομοθετημένης αύξησης του 2%, από 1/1/2022), στο πλαίσιο των ευοίωνων προοπτικών της οικονομικής μεγέθυνσης της χώρας, με στόχο τη στήριξη των πιο ευάλωτων συμπολιτών μας.